

TÜRKİYE'DE KENTLEŞME POLİTİKALARI

AYŞEGÜL KANBAK
MAKBULE ŞİRİNER ÖNVER
NİHAL ŞİRİN PINARCIOĞLU OCAKHAH

IJOPEC
PUBLICATION

London ijopec.co.uk Istanbul

TÜRKİYE'DE KENTLEŞME POLİTİKALARI

Ayşegül Kanbak
Makbule Şiriner Öner
Nihal Şirin Pınarcıoğlu Ocakhan

Türkiye’de Kentleşme Politikaları

Ayşegül Kanbak, Makbule Şiriner Önver, Nihal Şirin Pınarcıoğlu Ocakhan

IJOPEC Publication Limited
60 Westmeade Close Cheshunt,
Waltham Cross Hertfordshire
EN7 6JR London

www.ijopec.co.uk
info@ijopoc.co.uk
(+44) 73 875 2361 (UK)
(+90) 488 217 4007 (Turkey)

Türkiye’de Kentleşme Politikaları

First Edition, November 2023
IJOPEC Publication No: 2023/09

ISBN: 978-1-913809-44-7

No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, transmitted in any form or by any means electronically without author’s permission. No responsibility is accepted for the accuracy of information contained in the text, illustrations or advertisements. The opinions expressed in these chapters are not necessarily those of the editors or publisher.

A catalogue record for this book is available from Nielsen Book Data, British Library and Google Books.

The publishing responsibilities of the chapters in this book belong to the authors.

Printed & published in London.

Cover Design & Composer:
IJOPEC Art Design

Cover images & illustrations by Freepik

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	5
BİRİNCİ BÖLÜM	
KENTİN TANIMI VE KÖKENLERİ	
1. Tanım	12
2. Kentlerin Doğuşu ve Gelişimi	19
3. Kent Kuramları	32
4. Kent Planlaması	56
İKİNCİ BÖLÜM	
KENTLEŞMENİN TEMELLERİ	
1. Kentleşme Olgusu	76
1.1. Tanım	77
1.2. Tarihsel Gelişim	80
1.3. Kentleşmenin Özellikler	90
1.4. Kentleşmenin Nedenleri	92
1.5. Kentleşme Teorileri	97
2. Kentleşme Politikası	102
3. Dünyada Kentleşme ve Yeni Kent Modelleri	105
III. BÖLÜM	
TÜRKİYE'DE KENTLEŞME SORUNLARI VE POLİTİKALARI	
1. 1923-1950 Dönemi Kentleşme Sorunları ve Politikaları	114
2. 1950-1980 Dönemi Kentleşme Sorunları ve Politikaları	152
3. 1980-2000 Dönemi Kentleşme Sorunları ve Politikaları	187
4. 2000 Sonrası Dönem Kentleşme Sorunları ve Politikaları.....	230
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	272
KAYNAKÇA	277

TÜRKİYE'DE KENTLEŞME POLİTİKALARI

Bu kitap, kent ve kentleşmenin temellerini genel olarak ele aldıktan sonra Türkiye'deki kentleşme politikalarına dönemsel olarak odaklanmaktadır. Türkiye'de kentleşme politikaları, son yıllarda hızlı bir değişim göstermiştir. Kentleşme, kentlerde nüfusun artması, sanayileşme, göç, ulaşım ve altyapı gibi faktörlerin etkisiyle gerçekleşen bir süreçtir. Kentleşme politikaları, bu süreci yönlendirmek, planlamak, denetlemek ve kentlerin yaşanabilirliğini artırmak için devletler tarafından uygulanan strateji ve tedbirlerdir. Türkiye'de kentleşme politikalarının tarihsel gelişimi, Cumhuriyet döneminde başlayan ve günümüze kadar devam eden farklı evrelerden oluşmaktadır. 1923-1950 arası dönemi kapsayan ilk evrede kentleşme politikaları, yeni kurulan Cumhuriyet'in modernleşme ve uluslaşma hedefleri doğrultusunda şekillenmiştir. 1950-1980 arası kapsayan ikinci evrede kentleşme politikaları, sanayileşmenin hızlanması, nüfusun artması ve kırdan kente göçün başlamasıyla birlikte değişime uğramıştır. 1980-2000 arası dönemi kapsayan üçüncü evrede kentleşme politikaları, küreselleşmenin etkisiyle birlikte neo-liberal bir yönelim kazanmıştır. Bu dönemde devlet, kentleşmenin sorumluluğunu yerel yönetimlere ve özel sektöre bırakmış, kentsel rantın paylaşımı ön plana çıkmıştır. 2000 yılı sonrasında başlayan ve devam eden süreçte ise kentleşme politikaları, neoliberal politikaların etkisi altında hem küresel hem de yerel dinamiklere göre şekillenmeye devam etmektedir. Kentleşme politikalarının neoliberalleşmesi, kent hakkı mücadelelerini de tetiklemiş, kentlilerin yaşam alanlarını savunma ve demokratik katılım taleplerini artırmıştır.

Ayşegül Kanbak Lisans eğitimini Orta Doğu Teknik Üniversitesi İstatistik bölümünde, yüksek lisans eğitimini Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim dalında tamamladı. Doktora derecesini İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi programından kent ve sanayi üzerine aldı. Kentsel siyaset, sürdürülebilir kentleşme, kentsel yoksulluk ve çevre politikaları üzerine çalışmalar yapan ve bu alanlarda çeşitli projeler yürütmüş olan Doç. Dr. Ayşegül Kanbak, Batman Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

Makbule Şiriner Önvör 1992 yılında Hacettepe Üniversitesi Kamu Yönetimi bölümünden, İstanbul Üniversitesi SBE Kamu Yönetimi ABD'nden 2012 yılında Kentsel Mekan Sakatlık İlişkisi Bağlamında Yerel Yönetimlerin Politikaları:İstanbul Büyükşehir Belediyesi Üzerinden Bir İnceleme isimli doktora tezi ile mezun oldu. Batman Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümünde halen doçent olarak görev yapmaktadır. Kentleşme, mekan, yerel yönetimler, çevre politikaları ilgi alanlarıdır.

Nihal Şirin Pınarcıoğlu Ocakhan Lisans eğitimini Kocaeli Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümünde, yüksek lisansını aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü Kentleşme ve Çevre Sorunları programında tamamlamıştır. Doktora derecesini Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim doktora programından alan Doç. Dr. Pınarcıoğlu Ocakhan, feminizm ve cinsiyet çalışmaları, kent, yerel Siyaset ve yerel yönetimler alanlarında çalışmakta, bu alanlarda çeşitli araştırma projeleri de yürütmektedir. 2015 yılından bu yana Batman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde öğretim üyeliği görevini sürdürmektedir.

**AYŞEGÜL KAÑBAK
MAKBULE ŞİRİNER ÖÑVER
NİHAL ŞİRİN PİNARÇİÖĞLU OCAKĖAN**

TÜRKİYE'DE KENTLEŞME POLİTİKALARI

IJOPEC

PUBLICATION

London jopec.co.uk Istanbul